

Het ei is gelegd. Na lang studeren heeft het kabinet een nota over de nieuwe structuur van de sociale zekerheid het licht doen zien. Na de revolutie die het rapport van de commissie-Buurmeijer teweegbracht, was een volgende stap onvermijdelijk. Revoluties leiden immers nooit in één klap tot de nieuwe heilstaat. Het moet gezegd, er zijn excuses genoeg. De hoofdlijnen uit het regeerakkoord waren onwerkbaar. Bovendien is de politieke gevoeligheid van 'sociale zekerheid' nog steeds groot. Tegelijkertijd is het een terrein waar machtige lobbygroepen grote belangen hebben: VNG, verzekeringsmaatschappijen, VNO/NCW, vakbeweging, Flip Buurmeijer.

Excuses zijn dus voor handen, en dat is maar goed ook. Het voorstel van het kabinet is een schaaap met drie poten dat hinkt op vele gedachten. Dat er c w i's (Centra voor Werk en Inkomen) moeten komen, staat niet meer ter discussie. Het alom beleden voordeel is de een-loket-gedachte. Als lezer moet u dat aanspreken: voortaan hoeft u voor een uitkering nog maar bij een loket langs. Helaas is dat niet wat wordt bedoeld. Wie een bijstandsuitkering wil aanvragen, moet in het vervolg eerst naar het c w i om te laten bepalen of hij of zij recht heeft op die uitkering. Het c w i zal die informatie doorgeven aan de aloude Gemeentelijke Sociale Dienst, die vervolgens het roer weer overneemt. Dit is dus meer een twee-loketten-gedachten, met ongetwijfeld her en der wat kastjes en muren. Het ene loket zit hem hierin dat iemand die een ww uitkering wil aanvragen door een soortgelijke malle molen moet. Eerst moet bij het c w i worden vastgesteld of hij of zij recht heeft op een uitkering, en vervolgens zal een u v i (uitvoeringsinstelling) zorgen voor de uitbetaling en voor de reïntegratie naar werk. De een-loket-gedachte wil vooral uitdrukken dat iedereen eerst naar dat ene loket van het c w i moeten, voordat ze naar de eigenlijke uitkeringsinstelling mogen.

— De vraag is waarom het kabinet met dit voorstel op de proppen komt. Er zijn vermoedelijk twee redenen. Ten eerste is er een tendens om binnen de v w en de w a o meer marktwerking te creëren. De kabinetsnota zet verdere stappen op die weg. Nu is marktwerking in de sociale zekerheid een beladen onderwerp, en niet geheel zonder reden. Met name voor een risicoselectie moet een oplossing worden gezocht, wat ook best mogelijk is. Verder is het kabinet bezorgd over de toelatingskeuringen, die in zijn ogen een publieke taak moeten blijven. Om dit zeker te stellen worden de keuringen afgesplitst van de rest van het uitkeringsbedrijf. En om dat nog een beetje redelijk te laten lijken wordt voor de bijstand een soortgelijke opsplitsing voorgesteld.

Een tweede reden is de positie van Arbeidsvoorziening in dit geheel. De oprichting van c w i's biedt hiervoor een oplossing: de oude regionale arbeidsbureaus kunnen mooi het startpunt zijn van nieuwe c w i's. Zo zijn alle bestaande belangen netjes ingepast. De discussie binnen de PvdA dreigt zich te concentreren op de gevolgen van marktwerking, en dat is jammer. Marktwerking is niet meer dan een handig hulpmiddel, mits goed gereguleerd, om selectie te voorkomen. Minstens even belangrijk is de manier waarop de taken worden herverdeeld tussen de huidige uitvoerders en de nieuwe c w i's. Van deze herverdeling valt weinig goeds te verwachten. Niemand heeft er behoefte aan om bijstand en werknemersverzekering achter één loket te stoppen. Wie zit er te wachten op eindeloze bureaucratische gevechten over competenties?

Een recept voor ellende

COEN TEULINGS

*Redacteur s & D;
Hoogleraar arbeidseconomie EUR
en directeur van het Tinbergen-
instituut*